

(19) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਸੀਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ __ ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਵੀ.

ਆਰ ਐਨ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ __ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਐਸ.ਐਸ.ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਏ.ਐਸ.ਬੈਂਸ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ, -ਅਪੀਲੈਟਸ।

ਬਨਾਮ

ਨੰਦੂ ਆਦਿ,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1967 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1255

9 ਸਤੰਬਰ 1977 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ 1)—ਸੈਕਸ਼ਨ 15 —ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ—ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ—ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ— ਪ੍ਰੀ -ਐਪਟਰ—ਕੀ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

^aW ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ (1) ਮੁਦਈ (ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ) ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। a.' ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ UL ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ>^Ip4ro va e' ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ;

iiw (2 |) ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ J¹ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਐਲੀਟ: ਸੀਗਨਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ <ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਦੇ ਹਰਾਉਣ ਦੇ

Than! Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(4) ਜੇਕਰ (ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ! Iaace ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ, ਵਟਾਂਦਰਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 13)।

ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1977 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ. ਆਰ. ਸਰਮਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਸ. ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਐਸ. ਬੈਂਸ ਦੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 9 ਸਤੰਬਰ, 1977 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ. ਐਲ. ਸਿੰਗਲ, ਵਧੀਕ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਰੋਹਤਕ, ਮਿਤੀ 23 ਜੂਨ, 1967, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਦਾਸ ਤਿਆਗੀ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਝੱਜਰ, ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ।

ਪੀਐਸ ਜੈਨ, ਵਕੀਲ ਵੀ. ਐਮ ਜੈਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲ ਲਾਂਟਸ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜੀ. ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਵਕੀਲ ਅਰੁਣ ਜੈਨ, ਵਕੀਲ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੜ੍ਹੇਟ ਲਈ।
ਨਿਰਣਾ.

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੇ

(1) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ > ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :-)

(2) ਥਾਨ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਦਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੰਦੂ ਨੂੰ ਸਰਸਵਤੀ। ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਅਗਾਊਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਨੰਦੂ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੰਦੂ ਦੇ ਭਰਾ ਗੋਰਪਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 2, ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਸੀ। 2,000 ਨੰਦੂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ:-

1. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਜਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

2. ਕੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
3. ਰਾਹਤ.

ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1964, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 1 ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਅਤੇ ਮੁਦਈ, ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੰਦੂ, ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰੋਹਤਕ ਨੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 2 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਲੀ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਜੈਕਸ਼ਨ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਡੀ. 1, ਇਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਕਰੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਥਾਨ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਜਦੋਂ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਸਾਹਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਅਤੇ ਰਤੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਦੂਜੇ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਰੈਫਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬਦਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 54 ਅਤੇ 118 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਵਿਕਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਐਕਸਚੇਂਜ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਡੀ. 1 ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਂ,

- (1) 104 ਪੀਆਰ 1918
- (2) ਏਆਈਆਰ 1921 ਲਾਹੌਰ 192
- (3) ਏਆਈਆਰ 1959 ਪੀ.ਬੀ. 117.

Than, Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

(4) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਜੈਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗੇਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(5) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1889 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਡੀਡ ਹੋਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ, ਅਤੇ ਉਹ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰਵ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। - ਸਾਰੇ ਕਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ।

(6) ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਸਬਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ 1926 ਕਨਾਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜ਼ਾ ਰੱਖ ਰੇਖ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2791 ਕਨਾਲ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ। 13 ਜਨਵਰੀ, 1913 ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਸਬਜ਼ ਅਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਕਸਚੇਂਜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਟੋਪੀ ਉਹ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਾਰਸ ਸੀ। 21 ਜਨਵਰੀ, 1912 ਨੂੰ, ਭਾਵ .

ਖੈਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ। 13,100 ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਾ ਚੋਲਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਉਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਓ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਨੀਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੀ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ।”

(7) ਗੁਲ ਮੁਹੰਮਦ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਖ਼ਾਨ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ (5) ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਧਨ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਪਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ। ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ, ਭਾਵ, ਰੁਪਏ 4,500 ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਘੁਮਾਓ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਸੀ। 40 ਜਾਂ ਰੁ. 50, ਬਾਕੀ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, ਰੁ. 4,500 ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਇਹ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਇਮਪਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਆਸ਼ੰਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਿਕਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(91) ਐਸ. ਮਸੀਹ ਹਸਨ ਬਨਾਮ ਅਲਧਾ ਦੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ 18 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(5) 29 ਪੀਆਰ 1893

(6) ਏਆਈਆਰ 1947, ਲਾਰੌਰ 3201

Than Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਲਗਭਗ 10 ਲਈ ਐਕਸਚੇਂਜ? ਵਿੱਖੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਇੱਕ ਘਰ ਅਤੇ ਰੁ. 200 ਨਕਦ. ਮੁਦਈ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਇਹ ਮੁਦਈ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ (ਸਿਰਫ਼ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਇਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

(101) *ਚਿਰਾਘ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀਨ, (7) ਵਿੱਚ*, ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਡੀਡ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। 12 ਕਨਾਲ 2 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਐਨ' ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਪਸੀ ਵਜੋਂ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਸੀ। 1,000 ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'N' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਕਿ N ਦੇ ਆਪਣੇ ਛੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਸਨ. ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਦੌਲਤ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਤੋਹਫਾ। ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(11) ਇਨ ਆਰ ਇਨ » *ਰਤੀ ਐਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਈ ਹੋਰ ਐਮਵੀ. ਮਮਤਾਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ* (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।, ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ (ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਇੱਕ ਕਲੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ

' ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ; ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦਾ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ, ਜੋ ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ

(7) 70 P.R. 1916.

Than Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਕੋਲ ਇੱਕ ਤਰਜ਼ੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਵਿਕਰੇਤਾ; ਜੇਕਰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੌਦੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨੀਤੀ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੋ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਐਮਟਰ ਨੂੰ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ।"

(12) ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਲਾ ਬਹਿਲਕ ਬਨਾਮ ਧਾਲਾ ਲਖਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (8), ਅਤੇ ਬਹਾਵਲ ਬਨਾਮ ਏ ਐਮਜੇਆਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (9), ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ: -

- (1) ਕਿ ਇਹ ਮੁਦਈ (ਪ੍ਰੀ-ਐਮਟਰ) ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਕੁਝ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (2) ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਸਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀ-ਐਮਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (3) ਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੋ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ
- (4) ਜੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ, ਵਟਾਂਦਰਾ ਜਾਂ ਤੋਹਫਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਹੁਣ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡੀਡ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਜਾਂ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨੰਦੂ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨੰਦੂ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ।

f8) ਏਆਈਆਰ 1936, ਲਾਹੌਰ 612।

(9) / AIR 1 1939, ILahore 3 343

(15) ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਹੈ। 'ਵਿਕਰੀ' ਅਤੇ 'ਐਕਸਚੇਂਜ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ

Than! Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 64 ਅਤੇ 118 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 54 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਸੇਲ' ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਅੰਸ਼-ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੈ" -

ਧਾਰਾ 118 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਹੋਣ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ 'ਐਕਸਚੇਂਜ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਡੀਡ ਸੰਪੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 118 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਸਚੇਂਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਡੀਡ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਚਾਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਸਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ! ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਹ ਜੋ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਡੀਡ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਡੀਡ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਡੀਡ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਡੀਡ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ-ਡੀਡ, ਇਹ ਖੋਜ ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਸਿੱਧੂ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

Than! Singh and others v. Nandu etc. (A. S. Bains, J.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ